

Fałszywe czasopisma, drapieżni wydawcy – metody działania i skuteczne rozpoznanie.

mgr Łukasz Jeszke, dr inż. Tomasz Rębiś

lukasz.jeszke@put.poznan.pl

Predatory publishers, predatory journals

Są to *zazwyczaj legalne* ale mocno dyskusyjne działania wydawców i redakcji czasopism nastawione wyłącznie na zys – w oderwaniu od dobrych praktyk warsztatowych i bez wartości naukowej.

Pozycjonują nasze badania często w niekorzystnym kontekście bez perspektywy na szersze i rzetelne ich upowszechnienie.

Podstawowa analiza czasopisma

Alternative & Integrative Medicine

<https://www.omicsonline.org/alternative-integrative-medicine.php>

Po pierwsze sprawdzamy indeksowanie czasopisma w bazie:

- Journal Citation Reports („Lista filadelfijska”)

<https://jcr.incites.thomsonreuters.com/>

- Scopus

<https://www.scopus.com/sources.uri>

- na wykazie czasopism MNiSW

<http://www.nauka.gov.pl/ujednolicony-wykaz-czasopism-naukowych/wykaz-czasopism-naukowych-zawierajacy-historie-czasopisma-z-publikowanych-wykazow-za-lata-2013-2016.html>

Podstawowa analiza czasopisma

- Podczas sprawdzania czasopisma w bazach dokładnie kontrolujemy tytuł czasopisma. Najlepiej szukać po numerze ISSN.
- Poszukujemy opinii o wydawcy danego czasopisma w Internecie
- Zwracamy uwagę na sposób komunikacji z redakcją. Sytuacja, gdy otrzymujemy wiele wiadomości e-mail (wręcz natarczywych) i już w pierwszych wiadomościach pojawiają się kwestie opłat (dodatkowo zmieniają się kwoty) jest alarmująca.
- Uznane czasopisma nie muszą starać się o autorów; proces recenzji i redakcji trwa dłużej niż kilkanaście dni, a kwestie płatności są przejrzyste.
- Automatyczne przyjmowanie artykułów budzi bardzo poważne wątpliwości.

Wskaźniki bibliometryczne

Impact Factor (IF)

- Jest to wskaźnik zastrzeżony dla bazy Web of Science (czasopism z Journal Citation Report). Pojawienie się IF w innym kontekście jest *zwykle* nadużyciem.
- IF z innego źródła niż Web of Science nie przekłada się w żaden sposób na lepszą ocenę formalną dorobku naukowego.

IF czasopisma dla roku 1992

A= total cites in 1992

B= 1992 cites to articles published in 1990-91 (this is a subset of A)

C= number of articles published in 1990-91

D= B/C = 1992 impact factor

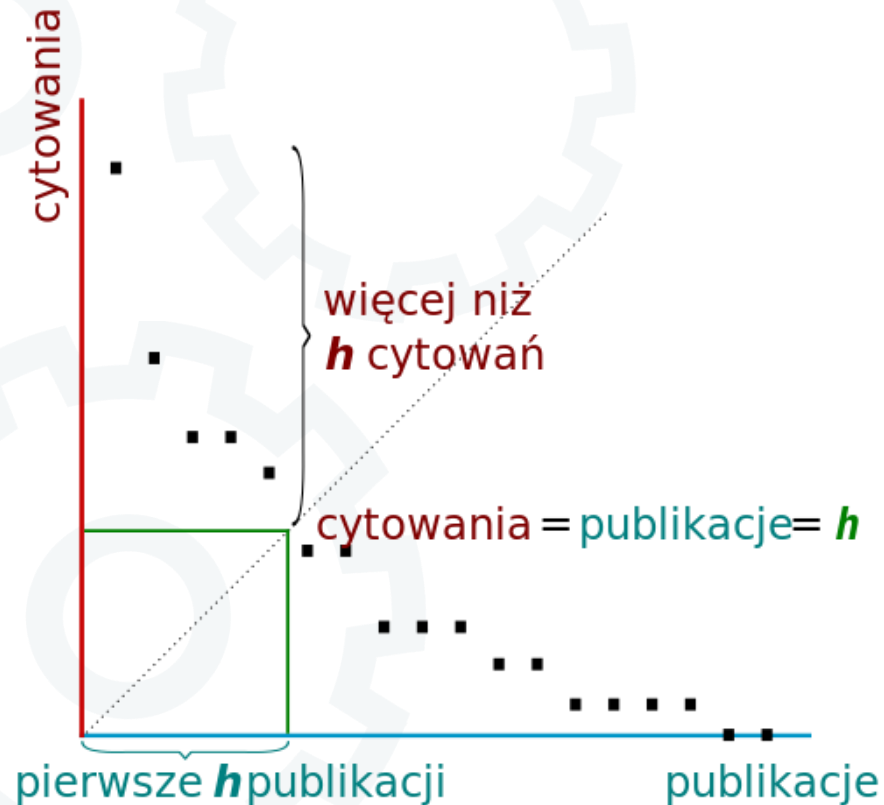
Wskaźniki bibliometryczne

H-index

- Wskaźnik h-index (Indeks Hirscha) dla czasopism nie są brane pod uwagę przy punktowej ocenie czasopisma

h5-index

- Jest to h-index czasopisma wyliczany za okres 5 lat
- Zwykle źródłem danych jest Google Scholar

Wskaźniki bibliometryczne

Cytowania

- Szczególnie ważne są dla nas cytowania z **Web of Science**.
- Na drugim miejscu **Scopus**
- Cytowania z **Google Scholar** – w kontekście wyboru czasopisma do publikowania – mają nikłą wartość. Dość łatwo można manipulować obecnością publikacji w Google Scholar i cytowaniami, które się tam pojawiają.
- Cytowania **bez podanego źródła** nie mają zasadniczo wartości

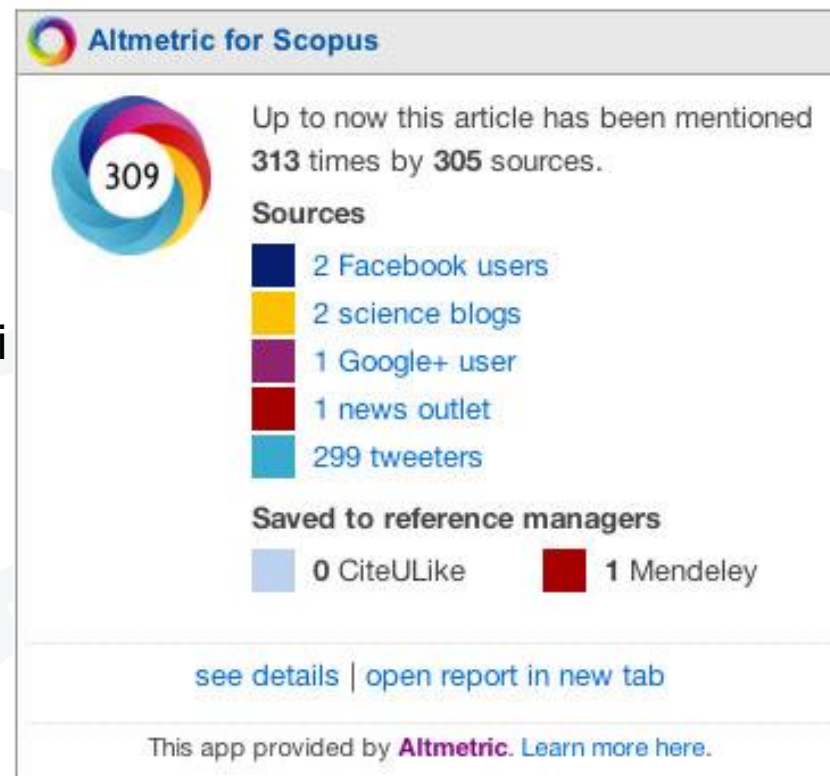
Inne wskaźniki

- Statystyki pobrań artykułów; statystyki odwiedzin strony internetowej; liczba artykułów na stronie jako takie są **bezwartościowe**
- Bez szczególnej wartości jest również wskaźnik **Index Copernicus (IC)** dla czasopism z tzw. **ICI Journals Master List**

Wskaźniki bibliometryczne

Metryki alternatywne

W związku z powoli rosnącą popularnością metryk alternatywnych, których składowymi są m.in. dane z portali społecznościowych czy cytowania (z różnych źródeł) należy uważać na tego typu wskaźniki na stronach czasopism. Obecnie nie są one w powszechnym użyciu i nie przekładają się na wyższą ocenę formalną dla naukowców.

Źródło: <https://www.elsevier.com/authors-update/story/impact-metrics/altmetric-for-scopus>

Punkty MNiSW

- Można otrzymać **5 punktów** za artykuł opublikowany w czasopiśmie zagranicznym, które nie jest ujęte na wykazach MNiSW (***Recenzowana publikacja naukowa w języku innym niż polski*** [o objętości co najmniej 1/2 arkusza wydawniczego] ***zamieszczona w zagranicznym czasopiśmie naukowym niezamieszczonym w wykazie czasopism naukowych.***)

Źródło: Dz.U. 2016 poz. 2154 (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20160002154>)

- Niepokojący jest fakt, iż na liście „B” znalazło się swego czasu kilka tytułów czasopism z wydawnictwa „drapieżnego”

Źródło: http://ekulczycki.pl/warsztat_badacza/wykaz-czasopism-punktowanych-i-drapiezni-wydawcy/

Koszty

Standardowo wydawcy podają **stały, jasny** koszt opublikowania artykułu w otwartym dostępie określany jako **Article Processing Charge (APC)**.

- Uiszczenie opłaty nie powinno być głównym wątkiem korespondencji z autorem. Nagłe zmiany opłat (na niższą bądź wyższą) również nie powinny występować.
- Ponoszenie znacznych opłat APC w wysokości 904\$ (średnio) do nawet 5000\$ jest sensowne **tylko u uznanych, światowych wydawców**.

Przykładowe cenniki:

Elsevier: https://www.elsevier.com/_data/promis_misc/j.custom97.pdf

Wiley: http://media.wiley.com/assets/7307/76/WOA_Journals_Licensing_and_APCs.xlsx

Średnia opłata APC podana na podstawie danych badawczych za publikacją:

<http://pon.edu.pl/index.php/nasze-publicacje?pubid=17>

Proces recenzji

Jeżeli

- Nasz artykuł został zaakceptowany nieomalże automatycznie
- Proces recenzowania i redakcji trwał tylko kilka-kilkanaście dni
- Nie otrzymaliśmy żadnych uwag od recenzentów (czy też pełnych treści recenzji)
- Nie otrzymaliśmy żadnych uwag od redakcji

to wiarygodność tego procesu jest dyskusyjna. Szczególnie, gdy czasopismo „chwali się” **wysokim wskaźnikiem Impact Factor.** W takiej sytuacji warto też sprawdzić **czy recenzenci** podani na stronie **są autentyczni.**

Profesjonalne czasopisma nie tylko oferują ale i wymagają

Identyfikatory ISSN, e-ISSN, DOI

Wszelakie identyfikatory przydzielane czasopismom czy artykułom w żaden sposób **nie uwiarygadniają** działalności wydawniczej.

- Numer **ISSN** jest nadawany bezpłatnie na wniosek zainteresowanej osoby/firmy. Jednoznacznie wskazuje dany tytuł czasopisma.
- Numer **e-ISSN** to po prostu drugi numer ISSN dla elektronicznej wersji czasopisma
- **DOI** (Digital Object Identifier) to odpłatny identyfikator m.in. dla artykułów elektronicznych. Wnioskujący musi zapewnić dostępność online do zasobów objętych numerem DOI. Wymagania są jedynie infrastrukturalne i techniczne. Nie ma tutaj **żadnej** oceny merytorycznej.

„Przemysłowa” skala problemu

- Do roku 2015 w takich czasopismach wydano ponad pół miliona artykułów
- Czarna lista czasopism Jeffrey Beall pod koniec 2016 roku zawierała ok. 10 000 tytułów. Obecnie lista ta **nie funkcjonuje**. Są dostępne jej kopie do których należy jednak podchodzić z ostrożnością.

Obnażający skalę problemu przykład:

Fikcyjna badacz Anna Olga Szust (Anna O.Szust) z dorobioną historią w portalach społecznościowych i fałszywą afiliacją oraz wymyślonym dorobkiem badawczym została przyjęta do 40 czasopism z listy Bealla (ze 120 wybranych do testu) jako redaktor czasopisma. Proponowano m.in. podział zysków za zdobytych autorów czy za zorganizowanie konferencji.

Konferencje, książki

Analogiczne zagrożenia pojawiają się w kontekście konferencji oraz współautorstwa monografii naukowych.

Państwa udział w konferencjach jest zwykle warunkowany „korzyściami punktowymi”. Proszę pamiętać, że **15 punktów** otrzymuje się za publikacje konferencyjne indeksowane w **Web of Science Core Collection**.

Nawet sam fakt indeksowania konferencji z lat poprzednich w WoS **nie gwarantuje** jej indeksowania w następnych latach.

Przykłady

Wydawca **Symbiosis** i czasopismo **Pharmacy & Pharmaceutical Sciences**

<https://symbiosisonlinepublishing.com/pharmacy-pharmaceuticalsciences/>

Czasopismo **Advances in Pure Mathematics**

<http://www.scirp.org/journal/apm/>

Czasopismo to pozytywnie zrecenzowało fałszywy (losowo generowany) artykuł, który nie miał żadnej wartości naukowej.

Źródło: <http://thatsmathematics.com/blog/archives/102>

Przykłady – *Hijacked Journals*

Czasopismo **Sylvan**

- Oficjalna strona czasopisma: <https://sylvan.lasy.gov.pl>
- Fałszywa strona czasopisma: <http://sylvan.ibles.org>

Czasopismo **Archives Des Sciences**

Fałszywa strona czasopisma, które nie posiadało w owym czasie swojej oficjalnej strony internetowej (przykład archiwalny – przedstawia kopię fałszywej strony działającej w 2015 roku):

<https://web-beta.archive.org/web/20150316101027/http://www.archiveofscience.com:80/>

Publikowanie w Otwartym Dostępie

- **Springer Open Choice**

Na podstawie umowy pomiędzy ICM i wydawnictwem Springer, są finansowane **ryczałtowo** – ze środków MNiSW – artykuły w Open Access. Oferta dotyczy wybranych czasopism Springera – lista tytułów:

<http://resource-cms.springer.com/springer-cms/rest/v1/content/11028040/data/v3/Open+Choice+Title+List+2017>

Więcej informacji: <http://vls.icm.edu.pl/zasady/2015/Springer/SpringerOpenChoice2015.html>

- **Czasopisma Royal Society of Chemistry**

Vouchery zwalniające z opłat (11 voucherów - tylko do końca 2017 roku).

Oferta nie obejmuje czasopisma RSC Advances i Chemical Science.

- **Directory of Open Access Journals**

Baza czasopism z Otwartym Dostępem. Można filtrować czasopisma m.in. względem wymagań co do opłaty APC czy typu stosowanej licencji:

<https://doaj.org/>

Dziękuję za uwagę

Zachęcam do wysyłania pytań i zgłaszania potrzeb szkoleniowych:

lukasz.jeszke@put.poznan.pl

Ten utwór jest na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Tekst licencji można znaleźć pod adresem: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/> lub uzyskać drogą korespondencyjną od: Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA, 94042, USA.